

UNA LLISTA DELS CRUSTACIS DE S'ALBUFERA

DAMIÀ JAUME*

JAUME, D. (1995): "Una llista dels crustacis de S'Albufera". *S'Albufera de Mallorca*. (Monografies de la Soc. Hist. Nat. Balears, 4). Pp. 119-124. ISBN: 84-273-6506-3. Ed. Moll, Palma de Mallorca.

Es presenta una llista dels crustacis que habiten els estanys i els canals de S'Albufera de Mallorca. Són en total 33 taxons, que inclouen 11 copèpodes, 11 cladòcers, 3 amfípodes, 2 isòpodes, 4 ostràcodes, 1 misidaci i 1 decàpode. Es tracta d'una comunitat típica d'aiguamolls litorals mediterranis, amb un grup d'espècies eurihalines (*Calanipeda*, *Lecanosphaera hookeri*, *Gammarus aequicauda*), adaptada a un ampli marge d'aigües marines més o menys diluïdes. Un altre grup és característic d'ambients atalassohalins, com estanys salins i basses temporals en substracte salí (*Arctodiaptomus salinus*, *Diacyclops bicuspidatus odessanus*, *Daphnia mediterranea*). Finalment, hi ha un conjunt d'espècies ubiqües, cladòcers especialment, que habiten els ullals i altres punts de feble influència marina. La presència de *Pleuroxus laevis* i de *Microcyclops revellus* és notable, per tal com es consideren indicatives d'aigües blanques. El Cranc americà, *Procambarus clarkii*, va invadir S'Albufera fa més de deu anys, quan es detectaren els primers individus.

Paraules clau: *Crustacis*. *S'Albufera*.

A check-list of crustaceans inhabiting marshes and lagoons of S'Albufera is presented. Thirty three taxa are reported, including 11 Copepoda, 11 Cladocera, 3 Amphipoda, 2 Isopoda, 4 Ostracoda, 1 Mysidacea and 1 Decapoda. The community is typical of coastal mediterranean marshes, with a group of eurihaline species (*Calanipeda*, *Lecanosphaera hookeri*, *Gammarus aequicauda*) adapted to a broad range of more or less diluted marine water. Another group is composed of species characteristic of atalassohaline environments, as saline dams and temporary pools on saline substrate (*Arctodiaptomus salinus*, *Diacyclops bicuspidatus odessanus*, *Daphnia mediterranea*). Finally, there is a pool of ubiquitous species, mainly cladoceran, inhabiting springs and other points with low marine influence. The presence of *Pleuroxus laevis* and *Microcyclops revellus* is remarkable, as they are supposedly indicative of soft waters. The North American crayfish *Procambarus clarkii* invaded S'Albufera 10 years ago, when the first individuals were detected.

Keywords: *Crustacean*. *S'Albufera*.

INTRODUCCIÓ

La fauna carcinològica de S'Albufera ha rebut escassa atenció fins ara. Les dades més completes al respecte apareixen a la

monografia clàssica de Margalef (1953a) sobre la biologia de les nostres aigües continentals, on se citen 16 espècies. Cap

* Dept. d'Ecologia, Universitat de Barcelona. Avda. Diagonal, 645. 08028 Barcelona.

catàleg dels crustacis de S'Albufera s'esmenta al compendi geogràfic de Barceló i Mayol (1980) sobre la zona. Sols Pretus (1990) afegeix noves dades al respecte, citant 4 noves espècies per a la zona.

Al present treball presentam una llista provisional de les espècies capturades, fruit de prospeccions pròpies, disperses i desorganitzades. S'inclouen també les espècies citades per MARGALEF (1953a), les quals, però, no s'han capturat actualment.

La determinació específica de les diferents espècies s'ha fet mitjançant els següents compendis i articles: KIEFER (1978) i DUSSART (1969) per als copèpodes; NEGREA (1983) i ALONSO (1985) per als cladòcers; MARGALEF (1953b) per als ostràcodes; WARD & WIPPLE (1918) per als decàpodes; TATTERSALL & TATTERSALL (1951) per als misidàcis; RUFFO (1982) i STOCK (1966) per als amfípodes, i MARGALEF (1953b) per als isòpodes.

ESTACIONS ESTUDIADAES

Es presenta a continuació una llista de les estacions estudiades, amb la data de mostreig i, cas d'existir, informació complementària referent a la vegetació macrofítica predominant i quimisme de l'aigua en aquella data. No s'esmenten les estacions mostrades on no foren trobats crustacis (majoritàriament canals). La fig. 1 mostra les localitzacions de les diferents estacions.

<p>Estany des Ponts
13.12.85
<i>Mesopodopsis slabberi</i>
22.2.85
Temp.: 10.5 °C; Cond.: 33.10 mS; Alc.:
4.13 meq/l; Cl.: 311.96 mg/l.
<i>Corophium insidiosum</i>
<i>Gammarus aequicauda</i>
Gran Canal,
13.12.85
<i>Lekanosphaera hookeri</i>
<i>Gammarus aequicauda</i>
<i>Corophium insidiosum</i></p> <p>Influència Salines
1.2.85</p> | <p>Temp.: 11.0 °C; Cond.: 8.77 mS; Alc.:
8.33 meq/l; Cl.: 350.04 mg/l.
Vegetació: <i>Lamprothamnion papulosum</i>.
<i>Macrocyclus albidus</i>
<i>Microcyclus rubellus</i>
<i>Eucyclops serrulatus</i>
<i>Alonella excisa</i>
<i>Lekanosphaera hookeri</i>
11.2.85
Vegetació: <i>Lamprothamnion papulosum</i>.
<i>Calanipeda aquae-dulcis</i>
<i>Diacyclops bicuspidatus odessanus</i>
<i>Cletocamptus retrogressus</i>
<i>Ceriodaphnia laticaudata</i>
<i>Heterocypris salina</i></p> <p>Estany del Canyissar
11.2.85
Temp.: 12.0 °C; Cond.: 7.37 mS; Alc.:
4.63 meq/l; Cl.: 62.05 mg/l.
Vegetació: <i>Chara aspera</i>.
<i>Diacyclops bicuspidatus odessanus</i>
1.3.87
Vegetació: <i>Chara aspera</i>.
<i>Simocephalus vetulus</i></p> <p>Estany des Salicorniar
1.2.85
Temp.: 13.9 °C; Cond.: 32.88 mS; Alc.:
2.20 meq/l; Cl.: 350,04 mg/l.
Vegetació: <i>Lamprothamnion papulosum</i>.
<i>Diacyclops bicuspidatus odessanus</i>
<i>Cletocamptus retrogressus</i>
<i>Calanipeda aquae-dulcis</i>
<i>Gammarus aequicauda</i></p> <p>Estany des Colombar
22.2.85
Temp. 10.2 C; Cond.: 13.71 mS; Alc.:
5.58 meq/l; Cl.: 115.93 mg/l.
<i>Calanipeda aquae-dulcis</i></p> <p>Salines de s'Illot
1.2.85
Vegetació: <i>Ruppia maritima</i>, <i>Lamprothamnion papulosum</i>
<i>Arctodiaptomus salinus</i>
<i>Diacyclops bicuspidatus odessanus</i>
<i>Cletocamptus retrogressus</i>
<i>Moina salina</i>
13.12.85</p> |
|---|--|

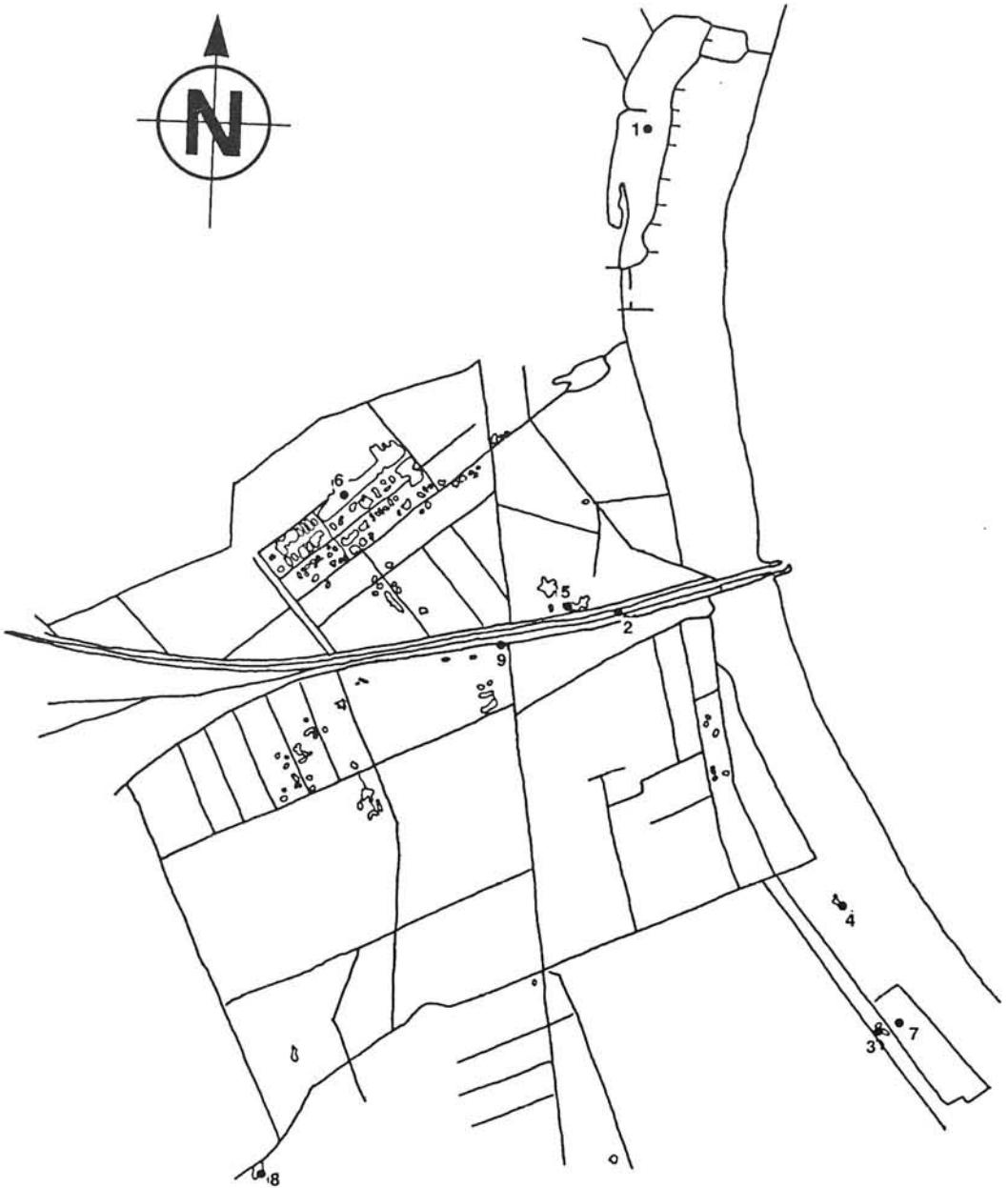

Fig. 1: Mapa de S'Albufera amb les localitats prospectades. 1, Estany des Ponts; 2, Gran Canal; 3, Influència salines; 4, Estany des Canyissar; 5, Estany des Salicorniar; 6, Estany des Colombar; 7, Salines de s'Illot; 8, Font de Son Sant Joan; 9, Canal den Pujol.

Fig. 1: Map of S'Albufera with sample stations.

Vegetació: *Ruppia maritima*, *Lamprothamnion papulosum*.

Arctodiaptomus salinus

Moina salina

Diacyclops bicuspidatus odessanus

Heterocypris salina.

1.3.87

Vegetació: *Ruppia maritima*, *Lamprothamnion papulosum*.

Arctodiaptomus salinus

Daphnia mediterranea

Diacyclops bicuspidatus odessanus

Font de Son Sant Joan

1.3.87

Vegetació: *Enteromorpha intestinalis*.

Macrocyclus albidus

Microcyclus rubellus

Alonella excisa

Pleuroxus laevis

Dunhevedia crassa

Oxyurella tenuicaudis

Tretocephala ambigua

Lekanosphaera hookeri

13.4.90

Vegetació: *Enteromorpha intestinalis*.

Eucyclops serrulatus

Microcyclus rubellus

Halicyclus neglectus

Alonella excisa

Dunhevedia crassa

Pleuroxus laevis

Proasellus coxalis gabriellae

Lekanosphaera hookeri

Gammarus aequicauda

Font de Son Sant Joan (Canals)

13.4.90

Acanthocyclops (Megacyclops) viridis

Microcyclus rubellus

Canal del Pujol

1.3.87

Procambarus clarkii

Camp d'arròs abandonats (Sa Pobla)

13.4.90

Chydorus sphaericus

Lekanosphaera hookeri

Gammarus aequicauda

LLISTA SISTEMÀTICA D'ESPÈCIES

S'esmenten a continuació les 33 espècies de crustacis conegudes fins ara a les aigües de S'Albufera. Les espècies citades per Margalef (1953a) i que no han aparegut a les nostres mostres se citen amb un asterisc al darrera. Es tracta de la comunitat característica d'aquest tipus d'ambients, amb un grup d'espècies eurihalines (*Calanipeda*, *Lekanosphaera*, *Gammarus aequicauda*), adaptades a viure dins un ampli rang de dilució d'aigua marina; un altre grup d'espècies adaptades a condicions atalassohalines (*Arctodiaptomus salinus*, *Diacyclops bicuspidatus odessanus*, *Daphnia mediterranea*) ocupen ambients salats on la comunicació amb la mar ha quedat interrompuda, i la composició iònica s'ha allunyat més o menys de l'equilibri de l'aigua marina en funció de fenòmens d'evaporació i precipitació. Finalment, apareixen en els ambients desalats, amb mineralització elevada, tot un conjunt de ciclòpids i cladòcers amb escàs valor indicador. Cal ressaltar la presència de *Pleuroxus laevis* i *Microcyclus rubellus*, ja que solen ésser considerades espècies pròpies d'aigües blanques. *Procambarus clarkii*, propi de la conca del riu Mississipi, a Nordamèrica, i àmpliament difós de manera artificial ha envaït la totalitat de S'Albufera en un període d'uns 10 anys, moment en què es varen detectar els primers exemplars. Sembla que varen fugir d'una piscifactoria casolana.

O. Branchiopoda

SO. Cladocera

F. Daphniidae

Daphnia (Ctenodaphnia) mediterranea Alonso, 1985

Ceriodaphnia laticaudata P.E. Müller, 1867

Simocephalus vetulus (O.F. Müller, 1776)

F. Chydoridae

Alonella excisa (Fischer, 1854)

Dunhevedia crassa King, 1853

Pleuroxus laevis Sars, 1862

Oxyurella tenuicaudis (Sars, 1862)

Tretocephala ambigua (Lilljeborg, 1900)

Alona rectagula Sars, 1862 (*)

Chydorus sphaericus (O.F. Müller, 1776)

Procambarus clarkii
de S'Albufera
(Foto): Joan Mayol

F. Moinidae

Moina salina Daday, 1888 Emend. Negrea,
1983

O. Copepoda

SO. Calanoida

F. Pseudodiaptomidae

Calanipeda aquae-dulcis Kritschagin, 1873

F. Diaptomidae

Arctodiaptomus salinus (Daday, 1886)

SO. Cyclopoida

F. Eucyclopidae

Macrocylops albidus (Jurine, 1820)

Eucyclops serrulatus (Fischer, 1851)

F. Cyclopidae

Acanthocyclops (Megacyclops) viridis (Jurine,
1820)

Diacyclops bicuspidatus odessanus
(Schamkewitsch, 1875)

Microcylops rubellus (Lilljeborg, 1901)

F. Halicyclopidae

Halicyclops neglectus

SO. Harpacticoida

F. Cletodidae

Cletocamptus retrogressus Schamkewitsch,
1875

F. Ameiridae

Nitocra lacustris (Schamkewitsch, 1875) (*)

F. Canthocamptidae

Mesochra cf. heldti Monard, 1935 (*)

O. Ostracoda

F. Cypridae

Heterocypris salina (Brady, 1868)

Cypridopsis aculeata (Costa, 1852) (*)

Ilyicypris gibba (Ramdohr, 1808) (*)

F. Cytheridae

Loxoconcha gauthieri Klie, 1929 (*)

O. Isopoda

SO. Flabellifera

F. Sphaeromatidae

Lekanosphaera hookeri (Leach, 1814)

F. Asellidae

Asellus coxalis gabrielae Margalef, 1950

O. Amphipoda

SO. Gammaridea

F. Gammaridae

Gammarus aequicauda (Martynov, 1931)

F. Corophiidae

Corophium insidiosum Crawford, 1937

F. Talitridae

Oechestia gammarellus (Pallas, 1766) (*)

O. Mysidacea

F. Mysidae

Mesopodopsis slabberi (P.J. van Beneden,
1861)

O. Decapoda

F. Astacidae

Procambarus clarkii (Girard)

AGRAÏMENTS

Antoni Martínez ha aportat informació sobre la química i vegetació de les localitats prospectades. Aquest treball s'inclou al Projecte de la DGICYT nº PB 91-0055

BIBLIOGRAFIA

- ALONSO, M. (1985): "*Daphnia (Cthenodaphnia) mediterranea*: A new species of hypersaline waters, long confused with *Daphnia (C.) dolichocephala* Sars, 1895". *Hydrobiologia*, 128:217-228.
- BARCELÓ, B. y J. MAYOL (1980): *Estudio Ecológico de la Albufera de Mallorca*. Departament de Geografia de la Universitat de Palma de Mallorca. 405 pp.
- DUSSART, B.H. (1969): *Les copépodes des eaux continentales d'Europe Occidentale. 2. Cyclopoïdes et Biologie Quantitative*. Boubée & Cie, Paris, 292 pp.
- KIEFER, F. (1978): "Das Zooplankton der Binnengewässer, 2. Freilebende Copepoda". *Die Binnengewässer*, 26:1-343.
- MARGALEF, R. (1953a): "Materiales para la hidrobiología de la isla de Mallorca". *P. Inst. Biol. Apl.*, 15:5-112.
- MARGALEF, R. (1953b): "Los crustáceos de las aguas continentales Ibéricas". *Biología de las aguas continentales*, 10:1-243.
- NEGREA, S. (1983): "Cladocera". *Fauna Republicii Socialiste Romania*, IV (12):1-399. Ed. Acad. Republ. Soc. Romania.
- PRETUS, J.L. (1990): "A commented checklist of the Balearic Branchiopoda (Crustacea)". *Limnetica*, 6:157-164.
- RUFFO, S. (1982): "The Amphipoda of the Mediterranean. Part 1. Gammaridea (Acanthonotozomatidae to Gammaridae)". *Memories de l'Institut Océanographique Monaco*, 13:1-364.
- STOCK, J.H. (1966): "A key to the species of the *Locusta*-group of the amphipod genus *Gammarus*, with notes on their nomenclature". *Bull. Zool. Mus. Univ. Amsterdam*, 1:1-5.
- TATTERSALL & TATTERSALL (1951): *British Misi-dacea*. The Ray Society, London.
- WARD, H.B. & G.C. WIPPLE (1918): *Freshwater Biology*. John Wiley & Sons. 1.111 pp.